

"för okända synder, begångna i en tidigare tillvaro", där "synderna" få översättas med de nedärvda låga drifterna och "den tidigare tillvaron" med de vilda förfädernas. — Vad är "Strindbergsinteriören" annat än "Pekingmannens" håla, ur-fästningen där vetenskapen nyss i de konstfullt spräckta kranierna funnit så vackra bevis för att fiendernas hjärnor redan för en halv miljon år sedan utgjorde en eftertraktad delikatess? —

Greta Thesleff.

ROMANTIKER OCH REALISTER.

Fullblodsromantikern i den moderna svenska dikten är Gunnar Ekelöf, som genom sin andra diktsamling "Dedikation" erövrade en av de främsta platserna bland de unga poeterna i Sverige. Redan Ekelöfs första diktsamling "Sent på jorden" innebar ett löfte: hans strofers romantiska ordgirlander omvärvades av en sällsam, sugande melodi. Den diktsamling "Sorgen och stjärnan" som Ekelöf nu utgivit befäster hans rangställning och ger hans särregna diktarprofil en ännu starkare utpräglad kontur än tidigare. Om man ville hänga på honom en etikett kunde man kalla honom för "surrealist". Realiteten som sådan existerar inte för honom, hans dikt är en fantasmagori av dagdrömmar, som driver som skyar genom hans halvvakna medvetande. Hans dikt har sin rot i en känsla av oändlig ensamhet i en tillvaro, vars signatur han ger i ett rimpar:

Ett jag lärt mig, ett jag vet:
Det finns ingen verklighet.

Han vinner en fast punkt i tillvaron genom en ständig rörelse, hemmet är den okända kusten framför honom: för denne diktare är aningen, drömmen den sanna verkligheten. Den centrala dikten i Ekelöfs nya bok är "Sångarens sång", som tolkar diktens evighet och framhåver skaldens plikt att genom sin sång skapa en drömvärld i stället för den verklighet som störtat i grus och spillror. Dikten är en hyllning till den romantiska poesin, en poesi i stil med Ekelöfs egen dikt.

Det är egendomligt att se hur gamla romantiska mytologiska figurer befolkar en diktsam-

118

ling av 1930-talet: i Ekelöfs dikt "håller nakenhetens fe sitt törnroshov" och "alfer fladdrar av och an i luden fjärilsdräkt vid älvors bädd". Det är stilistiska grannlåter som vi för

vår del inte kan uppskatta — sin suggestiva lyskraft har sådana bilder förlorat för längesedan. Ekelöfs stil verkar inte genom sina bilder, hans fantasi är mera auditiv än visuell, den utövar sin suggestion genom ett musikaliskt, entonigt recitativ, som söver in läsaren i en poetisk hypnos och gör hans sinne till ett lyhört och mottagligt instrument i diktarens händer. I fråga om Ekelöfs dikt är sammanställningen poesi-mystik mera motiverad än i de flesta andra fall.

Det är en morbida färgton över det främlingskap i världen som Ekelöfs dikt ger uttryck åt. Skalden diktar om melankolin, som omskapar allt omkring honom till en spöklik värld där ångesten lurar: Ekelöfs dikt är fylld inte bara av kreaturernas suckan, utan också av de livlösa tingens klagan och vånada. I tillvarons vildskog är diktaren en romantikens kolargosse, som skrällen tvingar att söka efter någonting förlorat, "osynligt, utsägligt, detta som alltid, alltid går mina händer förbi". Men i "Sorgen och stjärnan" ingår också dikter som visar att det finns ett begär hos diktaren att bryta sig ut ur isoleringen och söka kontakt med verkligheten och medmänniskorna. Denna längtan efter befrielse antydes redan i bokens titel. I inledningsdikten heter det:

Ett har jag lärt mig att känna:
Endast den drunknande längtar att andas,
endast den domnande strävar att vakna,
endast den djupast i mörker sjunkne
känner begär efter ljus.
Endast för den som prövat
sorgens förnedrande makt
tändes den ledande stjärnan.

Ekelöf möter trotsigt det formlösa mörkrets svärmod med en stålhard vilja:

sista viljan är kommen
med hammerslag kiingande

tills dagen gryr omkring honom och han kan hälsa den som en solsångare, en lovsjungare av verkligheten. Ekelöfs diktsamling klingar ut i en trotsig visshet att livet ännu skall byta gestalt. Själva den markerade rytmen i avslutningsdikten fångar något av diktarens dyrkan av viljan och verkligheten:

Må vindens sus i skogen
bli äldre än mitt liv,
må ödemarkens stjärnor
stå kalla över mig:

En stjärnas makt är större
än sorg och köld i mig,
jag vilar inte förrän
hon blivit sol för mig.